GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 148. *Vinerĭ, 5 (17) Iuliu.* **1885.**

Brașovŭ, 4 (16) Iuliu 1885.

Sĕ continuămŭ cu *România în Ungaria.*

„Interesantulŭ“ articulŭ din „Budapesti Hirlap“ se continuă în numĕrulŭ dela 14 Iuliu alŭ acestei foi și autorulŭ lui, „veteranulŭ publicistŭ ungurŭ, care a jucatŭ unŭ rolŭ mare odinióră“ spune totŭ ce are pe inimă, ba ceea-ce este și mai ciudatŭ, spune mai multŭ încă decâtŭ scie.

Se póte observá destulŭ de bine din articulii foilorŭ maghiare privitorĭ la Românĭ, că scriitorii lorŭ caută nodŭ în papură spre a justificá despotismulŭ erei actuale și spre a-șĭ crea unŭ titlu fictivŭ la maghiarisarea nóstră.

Totulŭ se învêrtesce împrejurulŭ ideei ficse a maghiarisărei și împrejurulŭ esclusivităţii intereselorŭ de rassă maghiare. Ungurulŭ are poftă sĕ domnéscă și sĕ trăiască lumea albă unguréscă din tradițiune. Idea că mâne poimâne va trebuí sĕ împarță folósele statului cu Românii îlŭ torturéză. Elŭ vrea sĕ fie singurŭ domnŭ și stăpânŭ, și nicĭ nu-șĭ póte închipuí că se fie vreodată coordinatŭ cu alții, carĭ nu se închinŭ „Dumneḑeului Maghiarilorŭ.“

De aceea noi Românii suntemŭ și remânemŭ unŭ periculŭ constantŭ pentru Maghiarĭ, séu, mai curatŭ vorbindŭ, pentru domnirea esclusivă maghiară.

De aceea nouĕ nu ne este iertatŭ sĕ avemŭ drepturĭ politice-naționale, nu ne este permisŭ sĕ figurămŭ ca naționalitate deosebită nicĭ măcarŭ în sferele inferióre ale vieței publice.

De aceea idea de statŭ maghiarŭ, cu alte cuvinte: idea domnirei esclusive a rassei maghiare, nu se unesce nicĭdecum cu principiulŭ desvoltării nóstre naționale; nu se împacă nicĭ cu limba nóstră, nicĭ cu datinele nóstre, nicĭ cu portulŭ nostru naționalŭ, nicĭ cu scólele nóstre, ba nicĭ chiarŭ cu biserica nóstră românéscă.

De aceea publiciștii veteranĭ și mai noui maghiarĭ nu mai încapŭ de câteva foi române, de puținele scóle și de puținii învĕțătorĭ românĭ. Totŭ ce este românescŭ și se desvóltă românesce le este unŭ ghimpe în ochĭ, fiind-că orĭ ce înaintare a nóstră pe calea naturală și dréptă întăresce elementulŭ românescŭ și slăbesce pe ḑi ce merge șansele domnirei esclusive maghiare.

Trei milióne de Românĭ concură pe tĕrêmulŭ progresului în cultură cu trei din cincĭ părțĭ ale nației maghiare.

Și pentru ca acésta concurență sĕ nu devină nicĭodată periculósă despotismului de rassă maghiarŭ; pentru ca în ținuturile locuite de Românĭ de pe vastulŭ teritoriu dintre Tisa și Carpațĭ sĕ pótă porunci în vecĭ fișpanĭ și solgăbirĕi ungurĭ și se péră idiomulŭ românescŭ pănă și în ogradele primărielorŭ satelorŭ române: trebue neapĕratŭ ca puterea statului sĕ suprime orĭ ce mișcare românéscă de sine stătătóre fiă în comună, fiă în scólă fiă în biserică.

Șuprimarea se face în numele principiului domnirei esclusive a elementului maghiarŭ și de óre ce acestŭ principiu este declaratŭ de cătră guvernanțĭ ca principiu de statŭ, ea se face în numele statului. Mijloculŭ, de care se foloseșce regimulŭ în acéstă operă de sugrumare, este impunerea forțată a limbei maghiare, ca limbă a statului.

Este clarŭ că acțiunea îndreptată în contra progresului firescŭ alŭ popórelorŭ nemaghiare nu se póte răzima pe dreptŭ și pe dreptate, ci numai pe acsioma, că „puterea priméză dreptulŭ.“ Acésta este atâtŭ de adevĕratŭ, încâtŭ regimulŭ unguresců în lucrarea sa pentru întărirea „ideei de stat maghiarŭ“ vine în conflictŭ cu însășĭ legile esistente unguresci, cu legea de naționalitate dela 1868 și cu legile școlare și bisericescĭ.

Aceste legĭ prevĕdŭ întrebuințarea limbei române în sferele inferióre ale vieții publice și ale instrucțiunii publice precum și în viața bisericéscă, dér tocmai de aceea ele carambolézá cu idea de statŭ maghiarŭ. care ideă s'a desvoltatŭ mai târḑiu în puterea ḑicalei, că apetitulŭ vine mâncândŭ.

Décă statulŭ, după idea guvernanțilorŭ, are sĕ fiă unŭ statŭ curatŭ maghiarŭ, precum este și limba statului cea maghiară, atuncĭ prin întrebuințarea neîmpedecată a limbei române din partea unei poporațiunĭ de trei milióne statulŭ îșĭ perde caracterulŭ specificŭ maghiarŭ, societatea lui apare mixtă și desvoltarea ei nu se póte face numai pe calapodulŭ strîmtŭ maghiarŭ; atuncĭ progresulŭ naturalŭ alŭ limbei române în sferele inferióre ale vieței publice măresce numai șansele nóstre de concurență cu elementulŭ maghiarŭ și ne crează basa, ca sĕ aspirămŭ cu timpulŭ la folosirea limbei nóstre materne și în sferele superióre ale vieței publice de statŭ.

Idea numai, că așa ceva este cu putință și că póte venì unŭ timpŭ ca Maghiarulŭ sĕ fie silitŭ a împărțì unŭ dreptŭ, cum se cuvine, cu Românulŭ, îi face nebunĭ pe șoviniștĭ.

In furórea lorŭ, șoviniștii maghiarĭ îșĭ uită de tóte obligămintele, ce le au față cu popórele conlocuitóre, față cu lumea civilisată, față cu angajamentele lorŭ proprie și strigă după gendarmĭ și procurorĭ, *amenință cu forța și cerŭ întrebuințarea ei,* suspiționéză, calumniéză și afurisescŭ totŭ ce li se pare, că stă în calea visurilorŭ lorŭ d'a stăpânì în vecĭ peste popórele Ungariei *esclusivŭ,* ținêndu-le în frêu și esploniтându-le după trebuință, fără a le recunósce drepturĭ egale naționale.

Șovinistulŭ veteranŭ dela „Budapesti Hirlap“ este, precum vĕḑurămŭ, mai multŭ ca de obiceiu turburatŭ și nu scie ce culorĭ mai drastice sĕ aleagă ca sĕ descrie marele periculŭ ce amenință supremația rassei maghiare. Elŭ îlŭ cuprinde în douĕ cuvinte ḑicêndŭ: „Romania Magyarországon“ (România în Ungaria)

Cu acésta veteranulŭ publicistŭ maghiarŭ a ḑisŭ totŭ și era de prisosŭ sĕ mai înșire atâtea neadevĕrurĭ și calumniărĭ în contra Românilorŭ spre a desfășura, că România dela noi trebue sĕ péră ca sĕ pótă trăi și înflori Ungaria.

Și întradevĕrŭ pentru ca sĕ nu mai fiă România în Ungaria, în sensulŭ celorŭ espuse în „Budapesti Hirlap,“ ar trebui sĕ se suprime nu nu numai pressa română „agitătóre,“ ci sĕ se nimicéscă și scólele și bisericele române în totŭ cuprinsulŭ teritoriului Ardélului și alŭ Ungariei resăritene, dela Maramurĕșŭ pănă la județulŭ Timișului.

La unŭ astfeiŭ de rĕsboiu de esterminare sĕ gândesce fără indoiélă și veteranulŭ publicistŭ maghiarŭ, când apeléză la întrebuințarea forței brutale ca să se stârpéscă România din Ungaria.

Mai deunăḑĭ ḑicea unŭ altŭ organŭ maghiarŭ, că Ungaria de aḑĭ nu e destulŭ de tare ca sĕ supórte libertatea Românilorŭ și a celorlalte popóre nemaghiare.

Ei bine, ce urméză de aicĭ?

Sĕ se sinucidă ea, sĕ-șĭ sfărîme și sĕ-șĭ omóre membrele corpului sĕu? Fi-va atuncĭ Ungaria mai tare?

Veteranulŭ șovinistŭ jură, că așa va fi. Noi însĕ îĭ vomŭ ḑice: Eștĭ în mare rĕtăcire, eștĭ ametitŭ de patimă órbă, eștĭ inspiratŭ de egoismulŭ celŭ mai mărșavŭ care îșĭ înghite proprii sĕi copii, eștĭ unŭ tiranŭ absurdŭ și ignorantŭ căcĭ la din contră n'ai puté sĕ ajungĭ la conclusiunea, că cultura firéscă a poporațiunei unui statŭ este unŭ periculŭ pentru esistența acestui statŭ și că pentru ca sĕ trăiéscă statulŭ trebue sĕ péră popórele lui!

De ar fi publicistulŭ maghiarŭ dela „Budapesti Hirlap“ unŭ omŭ cu raționamentŭ sănĕtosŭ, unŭ omŭ alŭ veacului cu inimă nobilă, atuncĭ ar cugetá altfelŭ asupra Ungariei și a României dintre marginile ei. Atuncĭ și-ar ḑice:

Décă Ungaria de aḑĭ nu póte suportá libertatea Românilorŭ, a Germanilorŭ și a Slavilorŭ ei, atuncĭ ea trebue sĕ fie fórte slabă și ca sĕ se întăréscă și sĕ între și ea în rêndulŭ statelorŭ culte și înaintate nu-i rĕmâne altă decâtŭ a se dedá cu libertatea popórelorŭ sale, inghițândŭ și mistuindŭ câte o dosă de libertate nemaghiară. Aḑĭ mai puținŭ și măne ceva mai multŭ și in curêndŭ Ungaria îșĭ va recăpĕta forțele și nu va mai fi nevoiă a i se amputá membrele.

Atuncĭ România dela noi de acasă ar trăì in cea mai bună ințelegere cu Maghiaria și steaua Ungariei ar luci cu indoită putere deasupra lorŭ ér pe ocârmuitorii din Pesta nu i-arŭ mai spăriá din somnŭ fantoma daco-română.

——o——

Cestiunea afgană.

Se pare că Salisbury nu are încredere în lealitatea guvernului rusescŭ, că resolvându se cestiunea afgană, pacea se va asigura pentru o lungă durată în Asia centrală. Acéstă neîncredere i-o măresce primului ministru englesŭ și presa ruséscă, care n'ar vrea sĕ vaḑă Zulficarulŭ în mânile Afganilorŭ Ea se încércă sĕ deschisă o nouă campaniă polemică în contra Angliei, fiindcă acésta e hotărîtă a'șĭ pune India în stare de apĕrare, cu tótă ințelegerea ce s'ar stabili în cestiunea afgană.

Astfelŭ strigă »Novoje Vremja:« La rĕsboiu ca la rĕsboiu! și declară, că Rusia va pune tóte pedecile posibile în calea lui Salisbury, ca sĕ nu'șĭ pótă realisa planurile sale, atâtŭ în Afganistanŭ, câtŭ și în India.

»Times,« rĕspunḑêndŭ la amenințările foilorŭ rusescĭ, declară — ce-i dreptŭ — că numai cu mare greutate ar primi Anglia o nouă cértă cu Rusia, dar că ea, după ce s'a retrasŭ dintr'o posițiune într'alta și dupăce pretențiunile rusescĭ se îmulțescŭ cumplitŭ, nu'șĭ va revoca îndatoririle ce și le-a luatŭ față cu Emirulŭ și nu va permite Rusiei sĕ țină pe séma ei Zulficarulŭ, contrarŭ promisiunilorŭ ce ea le-a datŭ.

Cumcă resolvarea cestiunei afgane nu e lipsită de greutățĭ, ne doveeesce faptulŭ, că ministrulŭ de rĕsboiu englesŭ, în ședința camerei comunelorŭ dela 13 Iuliu, a declaratŭ, că guvernulŭ menține starea de pregătire, pentru a fi gata în casulŭ eventualității, pentru care s'a cerutŭ încă sub Gladstone creditulŭ de unspreḑece milióne. Dar nu numai că acestŭ creditŭ s'a votatŭ, ci s'a prevĕḑutŭ în bugetulŭ armatei și mărirea acesteia cu 35.000 de ...

Strămutarea juriului din Sibiiu și pressa maghiară.

„Szekely Nemzet« observă, că elŭ a preḑisŭ încă de cu vreme, că presa naționalitățilorŭ va face mare larmă asupra acestei afacerĭ.

»Câtă vreme desființarea juriului din Sibiiu era grăbită — continuă fóia săcuiască — numai de »opiniunea publică,« adecă câtŭ timpŭ enunciarea guvernului nu s'a publicatŭ, mai puținŭ Sașii dedéu creḑĕmântŭ acestei mĕsurĭ destinată a pedepsi cum merită atitudinea lorŭ »dușmană statului.« Sașii și Românii își rîdéu în pumnĭ și'șĭ gândéu: n'o sĕ iasă nimicŭ d'aci. Ei cunoscŭ deja »lealitatea unguréscă,« acesteia »nu i se póte presupune« o presimțire atâtŭ de aspră.... Acum intențiunea guvernului a devenitŭ faptŭ. Guvernulŭ a ținutŭ sémă de »cererea opiniunei publice,« desființândŭ juriulŭ din Sibiiu. Acéstă dispositiune negreșitŭ că a provocatŭ mare mulțămire. Dar trebue sĕ o spunemŭ, că noi de multŭ amŭ așteptatŭ acéstă mĕsură și, dacă noi dămŭ guvernului, care își împlinesce cu credință datoria sa, tributulŭ recunoscinței meritate, nu putemŭ ḑice că acea mĕsură a venitŭ pe neașteptate, fără nicĭ o inițiativă. Da, noi amŭ așteptat'o. Imboldulŭ a pornitŭ dela noi, controlorii intereselorŭ unguresci, dela pressă. Și aci se arată, ce chemare are pressa ungurésca. Acum se arată destulŭ de bine, câtŭ de necesară era desființarea juriului din Sibiiu, décă cetimŭ »strigătele de durere« ale foilorŭ, care au fostŭ lovite de simțitórea pedépsă.‘

SCIRILE ḐILEI.

Comitetulŭ de o sută alesŭ pentru pregătirea adunării generale a reuniunei ardelene de maghiarisare și-a începutŭ activitatea sa. In preséra adunării generale se va da în arenă o representațiune festivă, și Jokai e rugatŭ sĕ scrie prologulŭ acesteia. Anunțările de noui membri continuă si formarea de reuniunĭ filiale progreséză mereu, spune o telegramă din Clușiu. Ne vine în minte fabula: „Brósca și Boulŭ‘, de câteorĭ cetimŭ scirĭ de soiulŭ acestora.

—0—

Se vorbesce că în Clușiu are sĕ apară dela 1 Septemvre unŭ mare ḑiarŭ românŭ, redigiatŭ de Românĭ maghiaronĭ. Va sĕ ḑică o a doua edițiă a rĕposatului »Viitorulŭ.«

—0—

Representanța orașului Alba-Iulia a votatŭ, în ședința dela 11 Iuliu n., suma de 200 fl. pentru reuniunea de maghiarisare din Clușiu, și încă procedându-se în modŭ ilegalŭ, căcĭ cestiunea acésta nu era pusă la ordinea ḑilei. O va pedepsi »liberalulŭ« ministru Tisza? Vorbă sĕ fiă.

—0—

Tênĕrulŭ I. Bogdanŭ din Brașovŭ a fostŭ promovatŭ cu mare laudă la gradulŭ de licențiatŭ în litere și filosofiă de cătră Universitatea din Iașĭ. Tesa susținută, din care a și tipăritŭ partea I, este: »Istoria coloniei Sarmizegetusa.« Ii urămŭ o carieră strălucită.

—0—

Pentru aplicarea **copiilorŭ românĭ la meserii** se anunță, că suntŭ locurĭ vacante la măsarĭ, cismarĭ, covrigarĭ, croitorĭ, pălărierĭ și friserĭ. Copii, avêndŭ etatea de 12 anĭ și sciindŭ scrie și cetí, potŭ fi așeḑațĭ ca ucenicĭ pe timpŭ de 4 anĭ, avêndŭ părinții sĕ îngrijéscă de vestmintele necesare. Părinții, carĭ dorescŭ sĕ aplice copii lorŭ la una din amintitele meserii, sĕ se adreseze la părintele B. Baiulescu în Brașovŭ.

—0—

De câteva ḑile se află în mijloculŭ nostru d. Pitișŭ, profesorŭ la liceulŭ din Craiova, și d. Coleșŭ profesorŭ la gimnasiulŭ din Galațĭ.

—0—

Pe linia căii ferate dintre Clușiu și Brașovŭ, pela Teușŭ, nisce făcĕtorĭ de rele necunoscuțĭ au pusŭ scândurĭ pe șine, ca sĕ facă sĕ deralieze trenulŭ. Din norocire conductorulŭ observândŭ, isbuti sĕ oprésca trenulŭ.

—0—

Sâmbătă în 6 (18) Iuliu se va ținé, în sala cea mare a gimnasiului săsescŭ, esamenulŭ grădinei de copii a d-nei Hermina Lexen, la care suntŭ invitațĭ părinții și amicii copiilorŭ.

—0—

»România« spune, că d. Velescu, măestru de gimnastică din Bucuresci, s'a dusŭ la Sofia chematŭ findŭ sĕ instaleze gimnastică pela mai multe școlĭ din capitala Bulgariei.

—0—

Directorulŭ Observatorului din Cernăuțĭ va merge în Bucuresci, ca sĕ facă esperiențe la Observatorulŭ de acolo; ér directorulŭ Observatorului din Bucuresci va merge sĕ facă esperiențe la celŭ din Cernăuțĭ.

—0—

D-lŭ N. G. Stănescu, comerciantŭ din Buzĕu, botezându-șĭ unŭ copilŭ i-a pusŭ numele: Revoluțiă, spune »Albina Buzĕului.«

—0—

La congresulŭ telegraficŭ ce se va ținé în Berlinŭ, Germania va propune taxa uniformă de 20 banĭ (9 cr.) de cuvêntŭ pentru țĕrile uniunei telegrafice.

Clușiu, 15 Iuliu a. c.

In »Ellenzék« nru. de astăḑĭ vețĭ vedé între noutățile ḑilei și una intitulată: »Nemzetiségi kedveskedések‘ (Amabilitățĭ d'ale naționalitățilorŭ).

Veḑĭ Dómne, „Elenzék« produce ca o bravură din »Nemzet«, cum solgăbirĕulŭ a respinsŭ cererea protopopului din Becleanŭ din motivulŭ că a fostŭ scrisă olăhesce! ce și viceșpanulŭ, ba chiarŭ și comitetulŭ centralŭ comitatensŭ a aprobatŭ.

Așa déră pre lângă bucuria draconică, se constată călcarea legei de naționalitate ca óreșĭ care triumfŭ alŭ șovinismului.

Și totușĭ aceiașĭ fóiă, »Ellenzék«, într'acelașŭ numĕrŭ rĕspunḑêndŭ la articlulŭ din „Revue du monde latin‘, are obrazulŭ a declara aserțiunea din acelŭ articlu de minciună și obrăznicită, cumcă adecă Ungurii ne răpescŭ limba?!!

Intr'adevĕrŭ, grosolană impertinență trebue sĕ aibă cineva ca sĕ mințéscă față fățișŭ, fără sĕ-i fie rușine măcarŭ de sine.

Selagiu, Iuliu 1885.

In sinodulŭ diecesanŭ Gherlanŭ din a. 1882 s'a dechiaratŭ de obligatóre ținerea conferințelorŭ tractuale preoțescĭ, ce se conchiamă prin protopopulŭ fieșcărui tractŭ, pentru deprinderea în sciințele teologice prin ținerea de disertațiunĭ dogmatice și pastorale. Astfelŭ de conferințe, cum sciu, s'au ținutŭ în tóte tractele protopopescĭ din Selagiu, numai în tractulŭ Bredului nu s'a făcutŭ încă acésta nicĭ până în ḑiua de aḑĭ, deși conferința avea a se ținé încă în lunile de primăvéră.

Nu cumva protopopulŭ nostru tractualŭ d. Teodorŭ Popŭ s'a înfricoșatŭ pré tare de controlulŭ ce l'au îndufatŭ unele conferințe preoțescĭ selăgiane din partea administrațiunei politice a comitatului? încâtŭ tace tăcerea pescelui. Acésta nu-o presupunemŭ despre d. prota, căcĭ îlŭ cunóscemŭ de unŭ mai mare voinicŭ decâtŭ sĕ se înfricoșeze și de umbră. Ce sĕ fie totușĭ causa? o enigmă acésta, pe care numai d. prota o va sci deslega mai nimeritŭ în favorulŭ sĕu; óre nu începe indiferentismulŭ a se încuiba si în inima d-lui protopopŭ, omului atâtŭ de glorificatŭ odinióră de ai sĕi?

Cu câțiva anĭ mai 'nainte în tractulŭ nostru se ținéu și câte douĕ sinóde anuale, acum însĕ trecŭ doi anĭ fără sĕ se țină măcarŭ unulŭ, cu tóte că de presentŭ lipsa o simțimŭ mai tare, de órece stămŭ pe unŭ terenŭ atâtŭ bisericescŭ câtŭ și scolarŭ cu multŭ mai criticŭ și ni-arŭ prinde bine convenirile sinodale. Cei ce cunóscemŭ dorulŭ piu de sinóde de mai înainte alŭ d-lui prota, ne mirămŭ cum de s'a rĕcitŭ acela într'unŭ modŭ așa bătătorŭ la ochĭ, dér nu avemŭ pentru ce, căcĭ proverbulŭ ḑice: »nicĭ unŭ suișŭ nu-i fără coborâșŭ« și față cu d. prota trebue sĕ 'șĭ aibă valórea sa. Dixi.

Circeanulŭ.

DIN BUCOVINA.

Sueeava, în Iuniu 1885.

»Gazeta Transilvaniei«, pe care am fericirea a o cunóște de unŭ timpŭ, este după judecata Românilorŭ cu simțŭ o evangheliă, în care suntŭ scrise patimile poporului românŭ prin apostolii sĕi; din acestŭ punctŭ de vedere plecândŭ, lumea cetitóre e datóre a o respecta, și datorĭ suntemŭ cu toții a ne ferí de a-i raporta cestiunĭ care stau departe de adevĕrŭ, și chiarŭ de acele carĭ n'au a face cu causa pentru care se luptă de atâta timpŭ.

In colónele acestui stimatŭ ḑiarŭ am observatŭ din când în când articole scrise de unŭ domnŭ Scaevala din Bucovina, prin care susnumitulŭ combate cu tactŭ faptele și drumulŭ condemnabilŭ, pe care au apucat'o preoții românĭ din țéra nóstră. Cetindŭ cele scrise de d. Scaevola mi s'a părutŭ că d-sa are intențiunea a propagá, celŭ puținŭ printre șirurĭ, protecțiunea sistematică pentru preoții cei de ajutorŭ la avansamente, și cunoscêndŭ bine, câtŭ plătescŭ și cea mai mare parte din acestia, i-am rĕspunsŭ în n-rulŭ 106 alŭ »Gazetei«, și i-am ḑisŭ numai atâta, că: idea acésta dacă dlui ar esersa-o în adevĕrŭ e greșită, arătândŭ totodată causa, fără a critica séu a lua în nume de rĕu cele scrise de d-sa în genere. Domnulŭ Scaevola găsindŭ de cuviință a-mĭ replică în nr. 129 alŭ »Gazetei«, a luatŭ refugiulŭ la espresiunĭ și nelogisme, cu carĭ după socotința mea n'ar fi trebuitŭ sĕ se apropiă de colónele »Gazetei‘, mai alesŭ în o causă seriósă, în care ideile nóstre de principiu au mersŭ până acuma în liniă paralelă.

Analisândŭ numai începutulŭ corespondenței, adecă a rĕspunsului, am admiratŭ logica d-lui Scaevola: »Mĕ bucurŭ fórte« — începe d-sa — »că articulii mei suntŭ cetițĭ, și cumcă se găsescŭ cetitorĭ carĭ caută și află unele scăderĭ în ei.‘ Dacă e acésta adevĕratŭ, pentru ce d-le Scaevola, d-ta aflândŭ pe fratele d-tale de principiu bietulŭ Clănau i-ai datŭ cu bâta în capŭ, l'ai găsitŭ că se face mai radicalŭ decâtŭ d-ta însușĭ și în fine l'ai sfătuitŭ sĕ tacă mai departe, ca nu cumva din radicalŭ sĕ se facă ridiculŭ, și apoi póte din Clănău sĕ devie după teoria d-tale lingău. »Cumcă corespondentulŭ voiesce »sĕ fie radicalŭ se vede de acolo, că nu i plac cârmójele și „pretinde ca preoții sĕ nu ia banĭ pentru isprăvirea func-„țiunilorŭ, eu mai bine așĭ ḑice: preotulŭ sĕ priméscă „cine ce-i va da“ — scrie mai departe d Scaevola.

Aicĭ am cunoscutŭ, că d. Scaevola, care sémĕnă a fi bărbatŭ de principiu, a vrutŭ sĕ vorbéscă de clacă cum se ḑice românesce, séu a avutŭ intențiunea fórte bine combinată de a mĕ provocá sĕ vorbescŭ mai pe largŭ în cestiune. Ei bine d-le Scaevola! D-ta ca amicŭ alŭ poporului nostru cunoscĭ bine sĕrăcia lui, și te bucurĭ tare cândŭ veḑĭ că bietulŭ Românŭ, în tóte posturile de peste anŭ, duce colacĭ în ciubară de i se rupe spatele de greutate la biserică, cu care preoții hrănescŭ porcii și caii?

Românulŭ nostru posteșce aprópe 8 lunĭ pe anŭ, și în totŭ timpulŭ acesta nu mănâncă alta nimicŭ decâtŭ borșŭ cu piperŭ, móre de curechĭ și alte legume, pentru preotulŭ însĕ, care nu vrea sĕ se intereseze de sórtea lui, elŭ se duce la jidovŭ, ia acolo făină de grâu pe datoriă, pe care o plătesce apoi cu prețŭ înḑecitŭ, și face o mulțime de colacĭ, cu carĭ preoții cum am ḑisŭ hrănescŭ porcii. Românulŭ în unele locurĭ e atâtŭ de piosŭ în astă privință, încâtŭ cu colacii ce-i duce preotulŭ peste anŭ ar puté trăi cu casa sa celŭ puținŭ 3 lunĭ.

Acésta e cârmojăria care mie nu-mĭ place; póte îțĭ place d-tale d-le Scaevola? Atuncĭ sĕ nu te superĭ iarășĭ dacă îțĭ voiu ḑice că eștĭ póte unŭ cooperatorŭ, care alérgă după o parochiă grasă; ai ḑisŭ fórte bine că preotulŭ sĕ se mulțumésca cu ceea ce capĕtă; apoi d-le Scaevola cine arŭ avea de ḑisŭ ceva dacă s'ar sci că preoții se mulțămescŭ cu ceea ce li sĕ dă.

Una vei sci și D-ta bine, adecă că preoții în mare parte nu numai că nu se mulțămescŭ cu ceea ce li se dă, dar se negóță pentru funcțiunĭ ca jidovulŭ în têrgŭ, și décă Românulŭ nu pré vrea, elŭ ḑice că: »Românului sĕ-i frigĭ ochii.«

In fața acestei împrejurărĭ idea, că preoții sĕ nu aibă a se negutá cu poporulŭ, dacă nu e admisibilă, apoi radicală nicĭdecum, dóră pentru d-lŭ Scaevola, căruia i-ar părea rĕu a vedé odată ridicatŭ prilegiulŭ cârmojăritului. Domniata d-le Scaevola strigĭ, că de ce n'am datŭ pe față pe cooperatorulŭ celŭ cu 7 fl. și o traistă de colacĭ? Apoi și la acésta îțĭ rĕspundŭ că n'a fostŭ consultŭ a face așa, acesta e unŭ omŭ tênĕrŭ, în altă privință nepătatŭ, și ar fi rătăcită calea, décă l'așŭ fi rușinatŭ înaintea lumei; eu i-am trimisŭ numĕrulŭ »Gazetei« în care era articolulŭ asupra lui, și i-am spusŭ că articolulŭ e scrisŭ de mine; elŭ a cetitŭ, s'a întristatŭ fórte și a spusŭ persónei, cu care i-am trămisŭ numĕrulŭ, că unele ca cu traista cu colacĭ le-a comisŭ din nesciință, se va ferí pe viitorŭ, și esprimândŭ părerea sa de rĕu, a promisŭ, că de acuma înainte va fi omulŭ națiunei nóstre, și décă vrei sĕ veḑĭ d-le Scaevola, acelŭ cooperatorŭ e aḑĭ abonentulŭ »Gazetei Transilvaniei.« Dar d-le Scaevola, de ce nu l'ai datŭ pe față pe preotulŭ celŭ bĕtrênŭ, despre care ai scrisŭ sigurŭ, că a svêrlitŭ cu colacĭ după cooperatorŭ în biserică, căcĭ unulŭ ca acela numai numele de cârmojarŭ merită, și apoi dela unŭ îmbĕtrânitŭ în rele nu e speranță, că se va îndreptá. Au nu cumva acelŭ preotŭ bĕtrênŭ a svêrlitŭ și după d-ta, d-le Scaevola, cu colacĭ, și deaceea d-tale ți-a fostŭ témă sĕ-lŭ dai pe față, — séu póte a abonatŭ „Gazeta« și elŭ?..... Atuncĭ și eu ḑicŭ sĕ nu-lŭ dai pe față, că póte se va îndreptá celŭ puținŭ la pragulŭ morții. —

Domnule Scaevola! D-ta pare sĕ fii unŭ omŭ inteligentŭ, însĕ tênĕrŭ și cu puțină rutină, de vreme ce faci cu o cestiune așa de seriósă, prin care se desbate calea care ar puté îndreptá referințele dintre preotŭ și poporulŭ românŭ, aninĭ șagĭ, carĭ suntŭ menite a discredita și a face ridicule înaintea opiniunei publice protestele, ce începŭ a se ridicá în contra rĕului înrădacinatŭ, prin ḑiaristica română. — »Scripta manent«, trebue sĕ fi gânditŭ mai ântêiu și apoi îțĭ aduceai aminte, că prin frăseologia d-tale te depărteḑi însuțĭ de devotamentulŭ causei, pentru care te luptĭ.

Apoi ḑicĭ, că vreau sĕ apĕrŭ pe Eminența Sa! N'am fericirea a cunósce mai de aprópe faptele Eminenței Sale, opiniunea publică însĕ e în favorulŭ Sfinției Sale.

Avemŭ d-le Scaevola încă de acuma de datŭ pe față mulțimea pĕcatelorŭ, ce le comitŭ unii în contra poporului nostru, din sudórea căruia se hrănescŭ, — dar sĕ luămŭ tréba mai încetŭ, sĕ fimŭ cu răbdare — și dacă

nu se voră îndreptá, eu unulŭ, fii sigurŭ, că le voiu da pe faţă nu numai numele celorŭ cu pĕcate, ci şi alŭ meu, căcĭ înaintea unei cause juste trebue sĕ mergemŭ cu fruntea deschisă, şi în speranţă, că şi D-ta vei lucrá aşa şi vei dovedí că nu eştĭ cooperatorulŭ Scaevola, dorescŭ sĕ ne întâlnimŭ érăşĭ câtŭ mai curêndŭ prin colónele stimatei nóstre „Gazete". La revedere *Clănău.*

Teatrulŭ maghiarŭ în Deşiu.

Deşiu, la 9 Iuliu 1885.

Mercurĭ la 8 Iuliu s'a pusŭ pétra fundamentală cu mare solemnitate edificiului de teatru maghiarŭ. Unŭ arcŭ triumfalŭ împodobitŭ cu verdéţă era ridicatŭ asupra locului, unde avea sĕ se facă ceremonia punerei petrei fundamentale, şi purta inscripţiunea: „Nem csakis tenben bizzunk, mint bizánk emberségünkből aljon feun hazánk!"

Conductulŭ în frunte cu prefectulŭ Bánffy a plecatŭ dela edificiulŭ comitatensŭ însoţitŭ fiindŭ de musica corpului pompierilorŭ în gală, de prunciĭ scolarĭ, ce suntŭ cu locuinţa în Deşiu, apoi de multă lume de dómne şi domnişóre, bărbaţĭ şi tinerĭ.

Ajunsŭ la loculŭ destinatŭ, proprietarulŭ de fabrică de spirtŭ Gregoriu Voit a ţinutŭ o cuvêntare însufleţită prémărindŭ pre Banffy ca pe unulŭ carele este întemeiătorulŭ acestui aşeḑămêntŭ de cultură; pentru carele esprimându-şĭ dorinţa ca sĕ înflorescă spre cultivarea limbei maghiare şi întărirea simţĕmêntului patrioticŭ, rugă pe Banffy sĕ facă ceremonia îndatinată, adecă sĕ ia ciocanulŭ de aurŭ, ce se afla pe o mésă improvisată dimpreună cu o lingură de aurŭ, şi sĕ lovéscă cu elŭ pétra fundamentală.

Prefectulŭ luă ciocanulŭ şi făcŭ ceremonia îndatinată. Apoi vorbì şi elŭ câteva cuvinte de însufleţire ḑicêndŭ între altele, că crede şi speréză că acestŭ templu pentru arta maghiară va fi o instituţiune salutară pentru naţiunea maghiară, că va fi promovătórea cultivărei limbei maghiare şi a ideei de statŭ maghiarŭ.

Apoi pe rêndŭ luară ciocanulŭ cei mai de frunte Maghiarĭ din Deşiu şi ḑicêndŭ unŭ adagiu electrisatorŭ băteau cu elŭ în pétra fundamentală.

Caracteristicŭ a fostŭ adagiulŭ rostitŭ la acéstă ocasiune de guardianulŭ din locŭ, carele face pre naţiunea maghiară: „Arpád ostora."

A încetatŭ fanatismulŭ religiosŭ între călugărimea Ungariei, acuma însĕ, precum se vede, a intratŭ între ziduríle mânăstirilorŭ fanatismulŭ naţionalŭ maghiarŭ!

Intre unŭ discursŭ şi altulŭ şi până a duratŭ ceremonia punerei petrei fundamentale, unŭ corŭ improvisatŭ a cântatŭ câteva piese maghiare.

Intre gentilele coriste erau şi „două Româncuţe."

După finirea acestei ceremonii s'a întorsŭ conductulŭ érăşĭ dinaintea edificiului comitatensŭ, unde a defilatŭ pre dinaintea prefectului corpulŭ pompierilorŭ şi pruncii scolarĭ.

Astfelŭ s'a petrecutŭ şi s'a finitŭ şi acestŭ actŭ făcutŭ spre întărirea ideei de statŭ maghiarŭ.

Eu amŭ vĕḑutŭ şi de astădată o neîncredere chiar în sine însi'şĭ a Maghiarilorŭ. Cu tótă pompa şi cu totŭ alaiulŭ, se pare că în inima lorŭ este mestecatŭ cu bucuriă şi o supărare, carea lasă ca sĕ citescă omulŭ în inima lorŭ cuvintele: „Si bene nunc, an etiam olim?"

Constantulŭ.

Insemnătatea pressei.

Pentru a ilustra şi mai bine valórea şi ponderositatea presei séu a ḑiaristicei, ce ea are în timpulŭ modernŭ în tóte direcţiunile mişcării şi ale activităţii popórelorŭ şi a ţĕrilorŭ, vomŭ reproduce în estrasŭ, cele ce d. Gladstone, fostulŭ ministru alŭ Angliei, putemiculŭ capŭ şi conducĕtorŭ alŭ partidei liberale din Anglia, a pronunţatŭ într'unŭ pururea memorabilŭ discursŭ alŭ sĕu, şi le recomandămŭ deosebitei atenţiunĭ a acelora, carĭ nisuescŭ cu atâta uşurătate a restrânge libertatea şi a înăduşi sinceritatea ḑiaristicei, mai alesŭ a celei ce manifestă durerea şi dorinţa deosebitelorŭ naţiunĭ din patria nóstră. Gladstone ḑise:

„Trăimŭ într'o epocă, unde ḑiarulŭ a cuceritŭ o putere socială, politică şi morală atatŭ de mare, încâtŭ cutezŭ a ḑice, că nu este societate aceea, unde nu se simte necesitatea unui ḑiarŭ. Pentru noi guvernanţii, mărturisescŭ francŭ, că fără ḑiarŭ nu mai sciu cum amŭ duce-o.

„Pressa este astăḑĭ o oglindă, în care descoperimŭ, în care învĕţămŭ a cunósce ceeace de altmintrelea n'am fi pututŭ afla; prin ea învĕţămŭ mijlóce de a îndrepta greşélele nóstre, a înconjura rătăcirile comise, a face ca talentele nóstre, oricarĭ ar fi, sĕ fie mai folositóre cetăţenilorŭ noştri; a îndeplini, nu ḑicŭ într'unŭ modŭ perfectŭ, celŭ puţinŭ imperfectŭ, marele îndatorirĭ ce ne-a impusŭ providenţa.

„Aceste cuvinte suntŭ unŭ adevĕrŭ, pe care nu-lŭ mai tăgăduesce absolutŭ nicĭ unŭ omŭ de statŭ europénŭ. Numai şi numai într'unŭ statŭ absolutistŭ, pressa se află încatenată, influinţa ei e nulă, căcĭ nulă este acolo opinia publică şi nulă voinţa naţională.

„Dar pentru ca unŭ ḑiarŭ sĕ pótă ajunge la înălţimea misiunii înalte ce-i este creată în societatea modernă, trebuesce ca acestŭ ḑiarŭ sĕ se inspire numai de iubirea desinteresată a adevĕrului, sĕ se conducă de principiele în care crede, şi sĕ-şĭ emită opiniunile sale fără a luá în consideraţiune interesele personale séu profitulŭ purŭ bănescŭ. Ḑiarulŭ care se vinde celui ce dă mai scumpŭ, care îşĭ alcătuesce programulŭ sĕu politicŭ după resultatulŭ unui mezatŭ, făcutŭ în biurourile redacţiunei sale — nu póte pretinde de a avé o influinţă morală câtŭ de mică, nu póte pretinde de a comptá în viaţa societăţii. Influinţa sa otrăvitóre se află circumscrisă într'unŭ cercŭ molipsitŭ moralminte şi numai acolo domnesce viţiulŭ, pe care stăruesce în zădarŭ ḑiarulŭ coruptŭ sĕ-lŭ propage aiurea. Unŭ ḑiarŭ ca şi unŭ omŭ are o consciinţă; precum omulŭ ce-şĭ vinde influinţa sa morală, drepturile sale cetăţenescĭ, devine membru viţiosŭ, coruptŭ alŭ societăţii, totŭ aşa şi unŭ organŭ de publicitate, care şi-a vêndutŭ odată măcarŭ consciinţa sa pentru banĭ, devine membru viţiosŭ, coruptŭ alŭ pressei, despreţuitŭ de toţĭ cei carĭ nu se vêndŭ şi nu se cumpĕră."

„Telegrafulŭ."

Convocare. Adunarea generală a despărţĕmêntului VIII alŭ Asociaţiunei transilvane pentru cultura şi literatura poporului românŭ se va ţiné în ëstimpŭ în comuna Tiuşŭ, la 1 Augustŭ st. n. adecă în ḑiua s. profetŭ Ilie.

Aducêndu-se acéstă la cunoscinţa on. publicŭ, avemŭ onóre a invitá la participare numĕrósă.

Din şedinţa comitetului.

Alba-Iulia, în 12 Iuliu 1885.

Ioanŭ Piposŭ, Directorŭ. **Rubinŭ Patiţa,** actuarŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.")

LONDRA, 16 Iuliu. — Sgomotulŭ împrăştiatŭ eri, că *Ruşii înainteză în massă cătră defileulŭ Zulficar* a pricinuitŭ o adêncă mişcare şi a silitŭ pe ministrulŭ Indielorŭ Churchill sĕ declare în camera comunelorŭ, că şefulŭ comisiunei pentru regularea graniţelorŭ afgane, *colonelulŭ Ridgewa„ a raportatŭ, cumcă aprópe de Zulficar puterea armată a Ruşilorŭ a sporitŭ,* dér câtŭ de mare e sporirea trupelorŭ rusescĭ încă nu se scie. Ridgeway a părăsitŭ împrejurimea Zulficarului retrăgêndu-se cătră Herat.

TEHERAN, 16 Iuliu. — *Trupe considerabile rusescĭ au sositŭ în ţinutulŭ Meroului şi Pendehului. In Herat au sositŭ patru regimente de infanteriă englesă, şi alte patru regimente englese suntŭ pe drumŭ cătră Herat.*

PESTA, 16 Iuliu. — Aḑĭ diminéţă au sositŭ 300 de membrii ai reuniunei învĕţătorilorŭ sudungare, ca sĕ visiteze esposiţiunea.

DIVERSE.

Amazónele indiene. — Regina de Baroda, Maharani-Zumma Baer, a oferitŭ, printr'o scrisóre adresată vice regelui Indiilorŭ, concursulŭ unui corpŭ de amazóne, care sĕ se bată în contra Ruşilorŭ în casulŭ când ei arŭ declara rĕsboiu Englezilorŭ. Iată scrisórea maiestăţii sale Indiene: „Abilitatea lorŭ, ca rĕsboinice şi ca călăreţe, nu este unŭ secretŭ pentru escelenţa vóstră, şi sperŭ că concursulŭ ce vi-lŭ oferŭ şi pe care suntŭ gata a-lŭ esecuta, la cea dintéiu cerere, va fi primitŭ. Acésta va servi de exemplu tuturorŭ femeilorŭ din India şi din Anglia; şi în acelaşĭ timpŭ va ḑa doveḑĭ nestrămutate despre bravura rasei femeiescĭ, care va sci a lupta cu arma în mână alăturĭ cu armatele imperiului."

***

Templulŭ noului Israilŭ. — Ministerulŭ rusŭ de interne a permisŭ unei noue secte religióse ovreo-creştine de a-şĭ zidi unŭ templu în Kişniev. Acéstă zidire a „Noului Israilŭ" s'a terminatŭ şi interiorulŭ lui se descrie astfelŭ: In faţa intrării sub păretele orientalŭ se găsesce unŭ altarŭ înaltŭ, ér părętele este împodobitŭ cu diferite inscripţiĭ ebraice în litere de argintŭ. La drépta altarului stă întregŭ „Tatălŭ nostru" şi la stânga inscipţia: „Adevĕratulŭ Dumneḑeu, conformŭ promisiunii sale dată patriarhilorŭ, profeţilorŭ şi împĕratului Davidŭ, fiulŭ lui Isaia, a datŭ pe mântuitorulŭ Israilului, pe Isusŭ, care s'a născutŭ din fecióra Maria în oraşulŭ lui Davidŭ, Betlehemu judaicŭ, a suferitŭ, a fostŭ rĕstignitŭ, a muritŭ şi a fostŭ îngropatŭ, pentru mântuirea nóstră, a înviatŭ din morţĭ, s'a înălţatŭ la cerurĭ şi şéde de-a drépta Tatălui, de unde va veni sĕ judece pe vii şi pe morţĭ. Elŭ domnesce peste casa lui Iacobŭ în vecĭ şi domnia lui n'are sfârşitŭ." D'asupra altarului strălucescŭ următórele rêndurĭ: „Iehova" (la mijlocŭ) Iehova scutulŭ şi mântuitorulŭ meu. „Ascultă, Israile! Numai Dumneḑeu este" „Iubesce pe deaprópele tĕu ca şi pe tine." „Dumneḑeulŭ tĕu îţĭ va da pe profetulŭ din mijloculŭ tĕu, din sinulŭ fraţilorŭ tĕi; pe elŭ sĕ-'lŭ ascultaţĭ." „Aduceţi-vĕ aminte de legea lui Moise, servului meu, ce i-am dat'o pe Horebŭ;" „şi ei vorŭ privì în susŭ spre dênsulŭ, pe care l'au împunsŭ." „Elŭ a luatŭ pĕcatulŭ multora asupra sa şi a devenitŭ apĕrătorulŭ făcătorilorŭ de rele." Mai la vale se vĕdŭ aceste cuvinte: „Voiu încheia o nouă alianţă cu Casa lui Israilŭ, cu Casa lui Iuda." D'asupra tuturorŭ acestorŭ simbolurĭ stau cele ḑece poruncĭ sub o cunună de aurŭ. De ambele părţĭ ale altarului stau în ordine simetrică două catafalcurĭ; pe unulŭ stau cuvintele: „Credinta, speranţa şi iubirea" şi pe alŭ doilea: „Eu sunt calea adevĕrului şi a vieţii." Altfelŭ interiorulŭ templului e ca alŭ bisericelorŭ evangelice-reformate.

***

Butelcĭ de hârtiă. — Americanii construescŭ astăḑĭ şi butelcĭ de hârtiă, după ce au construitŭ deja atâtea diverse lucrurĭ din acestŭ nevinovatŭ şi fragedŭ materialŭ. Hârtia pentru ţinutŭ licuide se compune din 10 părţĭ pastă de cârpe, 40 părţĭ de paie şi 50 de lemnŭ. Fiecare toaiă este întrodusă într'o baiă compusă din 60 părţĭ sânge defibrinatŭ, 35 părţĭ calce în pulvere şi 5 părţĭ sulfatŭ de alumină. După uscare, hârtia se mai móiă odată. O duzină de asemenea foi se comprimă împreună într'unŭ tiparŭ cald, spre a forma o jumĕtate butelcă. Jumĕtăţile se împreună apoi două câte două, şi, sub acţiunea căldurii şi a compresiunii, hârtia devine inatacabilă de licuide. Ea este impermeabilă, nu se sparge şi nu se turteşce prin cădere.

***

Pentru ouarea găinilorŭ în timpŭ de iarnă. — Locuitorii din America de nordŭ au observatŭ, că găinele mânâncă bucurosŭ piperŭ de Cayenne, séu cu alte cuvinte ardeiu, şi că după acésta ouă şi iarna. Acéstă împrejurare a făcutŭ pe găinarii americanĭ, ca sĕ pună totŭ la două până în trei ḑile o linguriţă de ardeiu bine pisatŭ în mâncarea obicinuită pentru o duzină de găinĭ. Resultatulŭ, după cum se afirmă, este fórte satisfăcĕtorŭ; ardeiulŭ grăbeşce ouarea găinilorŭ, dér fiind că este unŭ mijlocŭ fórte escitantŭ, de sine se înţelege că nu este permisŭ sĕ se facă abusŭ de acestŭ mijlocŭ.

Unŭ atentatorŭ. — Cum se chiamă în nemţesce c'unŭ singurŭ cuvêntŭ, acela care a atentatŭ la viéţa mătuşi unui suveranŭ alŭ Hotentoţilorŭ? Pentru că nu veţĭ ghici nicĭ-odată, sĕ v'o spunemŭ noi. Iată, după „l'Indép. roumaine," acestŭ cuvêntŭ faimosŭ: Hottentottenpotentatenattentäter.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 15 Iuliu st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8 86	Vênd.	8.88
Argint românesc	»	8 80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.84	»	9.86
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.20
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.84	»	5.87
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.50	„	124.5
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Nr. 333 ex 1885.
a. f. sc. gr.

Publicaţiune de licitaţiune

pentru arêndarea dreptului regalŭ de propinaţiune sèu cârciumăritŭ.

A) Obiectulŭ.

Fondulŭ scolasticŭ centralŭ alŭ foştilorŭ grăniţerĭ românĭ de religiunea românéscă greco-catolică de pe teritorulŭ regimentului de odinióră c. r. alŭ II-le românŭ de margine din Ardealŭ Nr. 17 posede

I cu dreptŭ de proprietate avitică dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din comunităţile de pe Valea Rocnei séu a Someşiului şi anume:

1. din Năsĕudŭ, 2. din Rebrişóra, 3 din Rebramare, 4. din Parva (Lunca Vinului) 5. din Nepos (Vărarea), 6. din Feldru, 7. din Ilva-mică, 8. din Sângeorgiu, 9. din Maierŭ, 10. din Rocna vechiă, 11. din Rocna nouă (Şianţŭ), 12. din Ilva-mare, 13. din Măgura, 14. din Santu-Iosifŭ (Poiana), 15. din Leşiu, 16. din Salva, 17 din Hordou, 18. din Bichigiu, 19. din Telciu, 20. din Romuli, (Strîmba), 21. din Runcu, 22. din Mititeiu, 23. din Găurenĭ, 24. din Plaiu (Suplaiu), 25. din Poienĭ (Poienile Zagrei), 26. din Zagra, 27. din Mocodŭ cu cele două comunităţĭ de după têrgŭ (dela Şieu), 28. din Nusifalĕu (Nagy-Falu) şi 29 din Sântŭ-Ioana (Szt.-Iván).

a) Dela scaldele dela Rocna numite: Valea Vinului.

II. Ca cumpĕrătură liberă dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ dela scaldele dela Arieşŭ (Dombhát).

III. Asemenea ca proprietate câştigată pe temeiulŭ serviciului militare de 88 (optḑecĭ şi optŭ) de anĭ şi a regulamentului de graniţă din 1766 prin complanarea fondului scolasticŭ centrale greco-catolicŭ cu erariulŭ în pactulŭ din 12 Martiu 1872 dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din comunităţile:

a) din Valea Borgoului: 30. Borgo Rusŭ (1) 31 Borgo Dioseni, (2) 32 Borgo Miḑlocenĭ (3) 33 Borgo-Susenĭ (4) 34 Borgo Prundŭ (5), 35 Borgo Bistriţa (6) 36. Borgo Tiha (7), 37 Borgo Murĕşenĭ (8).

b) de după têrgŭ, de pe Valea Şieului, séu cerculŭ Monorului, 38 Budaculŭ românŭ (Román Budák) (1), 39 Ragla (2), 40 Şieuţŭ (Kis Sajó) (3), 41 Monorŭ (4), 42 Gledini (5).

c) Din Valea Mureşului (totŭ de după têrgŭ, cerculŭ Monorului, acum comitatulŭ Murĕşŭ-Turda), 43 Ruşii în munţĭ (Maros-Oroszfalu) (6) şi 44 Morărenĭ (Monosfalu) (7).

IV. Mai încolo totŭ pe calea cumpĕrăturei libere prin fondulŭ filiale de reservă alŭ fondului scolasticŭ centralŭ gr.-cat.

1. dreptulŭ regalŭ din prediulŭ Măgura Calului în estravilanulŭ comunităţei Borgo Tiha şi 2. dreptulŭ regalŭ de cărciumăritŭ din Tihuţa în estravilanulŭ comunităţei Borgo Prundŭ.

V. Dintre aceste esercita acestŭ dreptŭ fondulŭ scolasticŭ centralŭ susŭ numitŭ eschisivŭ preste anulŭ întregŭ în Aniesiu (II) în Valea Vinului (I a,) în Măgura Calului (IV 1) şi în Tihuţa (IV 1)

VI. In comunităţile Valea Someşului cu Nusifalĕu şi Sânt-Ioana (I p. 29 inclusive) dreptulŭ regalŭ de cărciumăritŭ de preste anŭ e cumulatŭ definitivŭ cu celŭ treilunarŭ (liberŭ) de tómnă.

VII. In comunităţile de pe Valea Borgoului, Şieului şi Murĕşului (III a, b, c) dreptulŭ liberŭ treilunarŭ de tómnă nu e încă cumulatŭ ci se esercită pe lângă celŭ de peste anŭ.

B) Modalitatea.

Spre a asigură venitele acestui dreptŭ regalŭ *pe ḑece anĭ după olaltă, adecă din 1 Ianuariu st. n. 1887 până la 31 Decemvre 1896 inclusive, până la 12 óre la mieḑu nopţii,* administraţiunea fondurilorŭ scolastice şi de stipendie ale foştilorŭ grăniţerĭ românĭ de pe teritoriulŭ susŭ descrisului regimentŭ, mai târḑiu în districtulŭ Năsĕudŭ, ér acum (afară de III c., 1, 2) în comitatulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ, publică prin acéstă licitaţiune cu oferte şi învită pe cei, ce arŭ dori a luá în arêndă dreptulŭ de cârciumăritŭ în una séu în mai multe din comunităţile şi prediele înşirate sub I II III şi IV ca până *Luni în 17 Augustŭ st. n. 1885 la 2 óre p. m.* sĕ'şĭ trimită la adresa: „Comisiunei administrătóre de fondurile scolastice şi de stipendii ale fostilorŭ grăniţerĭ românĭ în Năsĕudŭ ofertele compuse în scrisŭ sigilate, timbrate şi încărcate cu vadiulŭ de 10 % (ḑece la sută) a preţulului de strigare statoritŭ după specificaţiunea mai dela vale, séu în banĭ gata numĕraţĭ séu sunătorĭ, séu în note de ale băncei austro-ungare, séu şi în hărtie de statŭ de ale Austro-Ungariei, computate după cursulŭ bursei din ḑiua licitaţiunei dimpreună cu cupónele şi talónele lorŭ încă nedecăḑute, scăḑute cu 15 % sub preţulŭ nominalŭ.

Ofertele vorŭ avé a cuprinde în sine ca condiţiune sine qua non:

1) cumcă îmbiitorulŭ ia dreptulŭ de cârciumăritŭ în arêndă pe 10 (ḑece anĭ) începêndŭ din 1 Ianuariu st. n. 1887 până la 31 Decemvre 1896.

2) Preţulŭ câtŭ îlŭ oferesce pe anŭ pentru fiecare din comunităţile séu prediele numite, una câte una séu şi mai multe orĭ tóte întruna, însĕ aşa ca la dreptulŭ regalŭ din fiecare comunitate sĕ fiă pusŭ preţulŭ oferitŭ pentru acela separatŭ, deórece oferte cumulative cu o sumă pe mai multe, séu pe tóte drepturile regale din tóte comunităţile în concretŭ la olaltă, orĭ şi în ce grupe, séu secţiunĭ din diferitele valinu se primescŭ, şi de se vorŭ dá, se vorŭ restitui oferentului fără considerare.

Preţulŭ oferitŭ va trebui sĕ fiă mai mare decâtŭ suma pusă ca preţu de strigare în conspectulŭ dela călcâiulŭ acestei publicaţiunĭ, însĕ sub acelŭ preţŭ nicĭ de câtŭ nu se va acceptá.

3) în ofertŭ trebue să fiă pusă neapĕratŭ condiţiunea că oferitorulŭ cunósce bine şi pe deplinŭ condiţiunile generalĭ şi speciali de licitaţiune până în cele mai mărunte părţĭ ale lorŭ şi că se supune necondiţiunatŭ la ele şi sĕ îndatoresce a-le împlini fără nici o escusare şi apoi cumcă 'i se au cetitŭ şi esplicatŭ şi le pricepe şi înţelege bine din literă în literă.

4) Ofertulŭ séu sĕ fie scrisŭ şi subscrisŭ cu mâna propriă a oferentului séu se aibă tóte receriņţele unui documentŭ deplinŭ validŭ după procedura civilă.

Indată ce vorŭ trece 2 óre p. m. în Augustŭ nou 1885, se vorŭ deschide ofertele în faţa comisiunei administratoria şi a membrilorŭ de comitetŭ, cari din întêmplare, séu anume ar luá parte la licitaţiune şi acele se vorŭ înregistra într'unŭ protocolŭ, ce se va suscepe despre licitaţiune, începêndŭ dela celŭ mai micŭ oferente pănă la celŭ mai mare.

5) la comunităţile din Valea Borgoului, a Şieului şi a Mureşului (III. a, b, c) sĕ se pună în ofertŭ două sume, adecă suma câtă se oferesce numai pentru dreptulŭ de preste anŭ şi suma câtă o oferesce cumulative la olaltă cu celŭ treilunarŭ de tómnă la olaltă la fiecare comunitate separatŭ.

Comisiunea administratoriă va ţiné cu membrii de faţă ai comitetului séu şi de sine, şedinţa secretă, în care va decide numai decâtŭ că pe care din oferenţĭ séu pe cari sĕ-i recomande la comitetŭ şi la locurile superióre spre aprobare, ér celorlalte după decidere numai decâtŭ le va restitui vadiele depuse. Atâtŭ condiţiunile generali, câtŭ şi cele speciali mai deaprópe se potŭ vedé la comisiunea administrătóre în órele de oficiu.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice şi de stipendii ale foştilorŭ grăniţerĭ românĭ.

Năsĕudŭ, 12 Maiu 1885.

Preşedintele: *Iosifŭ Mihalaşiu*, m. p.
Secretarulŭ: *Ioachimŭ Murĕşianu* m. p.

Conspectŭ

despre preţurile de strigare statorite pentru dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din cele 44 comunităţĭ foste grăniţărescĭ şi cele 4 predie din ţinutulŭ fosfului II-lea regimentŭ românŭ de margine din Ardélŭ pentru licitaţiunea cu oferte din 17 Augustŭ st. n. 1885.

Nr. curentŭ	Comitatu	Ţinutulu preste totŭ	Ţinutulu în parte	Comunitatea séu Prediulŭ unde e dreptulŭ de cârciumăritŭ.	Preţul strigărei: cumulatu cu cel de trei lunĭ fl.	cr.	Preţul strigărei: fără cumularecu celŭ de 3 lunĭ fl.	cr.	Adnotare
I.	Bistriţa-Năsĕudŭ	I. Valea Rocnei séu a Someşului		**Valea Rocnei séu a Someşului**					Aici preţulŭ strigărei e pusŭ şi anume la Borgou fiind cumularea numai provisoriă, ér după têrgŭ fără cumulare şi e de a se îmbia preţulŭ şi fără şi cu cumularea dreptului de cârciumăritŭ de 3 luni de tómnă atâtŭ în Valea Borgoului câtŭ şi în cerculŭ Monorului.
1				Năsĕudŭ	4693				
2				Rebrişóra	1850	—			
3				Rebramare	936	—			
4				Parva (Lunca Vinului)	400	—			
5				Nepos (Vărarea)	1271	—			
6				Feldru	1522	—			
7				Ilva mică	1707	—			
8				Sangeorgiu	2253	—			
9				Maierŭ	2185	—			
10				Rocna vechiă	4453	—			
11				Rocna nouă (Şanţu)	1790	—			
12				Ilvamare	1612	—			
13				Măgura	1130	—			
14				Sântu Iosifŭ (Poiana)	670	—			
15				Leşiu	1225	—			
16				Salva	2009	—			
17				Hordou	69[illegible]	—			
18				Bichigiu	474	—			
19				Telciu	2230	—			
20				Romuli (Strîmba)	271	—			
21				Runcu	579	—			
22				Mititeiu	644	—			
23				Găureni	165	—			
24				Plaiu (Suplaiu)	247	—			
25				Poienĭ (Poenile Zagrei)	526	—			
26				Zagra	1661	—			
27				Mocodŭ	1060	—			
				După têrg séu Valea Sieului					
28				Nusifalĕu (Nagyfalu)	370	—			
29				Sant-Ionŭ (Szt.Iván)	156	—			
a)				a) Valea Vinului					
II.		II.	II.	II. Anieşŭ (Domb hat)	1778	—			
III.		III. Valea Borgoului	Valea Borgoului	**a) Valea Borgoului**					
30				1. Borgo-Rusu	1600	—			
31				2. » Diosenĭ	2149	—			
32				3. » Miḑlocenĭ	2766	—			
33				4. » Susenĭ	2150	—			
34				5. » Prundu	3986	—			
35				6. » Bistriţa	3152	-			
36				7. » Tiha	2542	—			
37				8. » Murĕşenĭ	2016	—			
III.			După têrgŭ, cercu Monorului la Sieu	**b) După têrg séu cerculŭ Monorului**					
38				1. Budaculŭ românŭ (Román Budák)			568	—	
39				2. Ragla			228	—	
40				3. Şieuţŭ (Kis-Saj[illegible])			1475	—	
41				4. Monorŭ			1486	—	
42				5. Gledini			1431	—	
III.	Bistriţa-Mureş Năsĕud-Turda			**c) Valea Murĕşului**					
43				Rusii în munţĭ (Maros Oroszfalu)			1829	—	
44				7. Morarenĭ (Monosfalu)			457	—	
IV			Valea Borgo-lui	**IV. Măgura calului**					
1				1. Măgura calului	965	—			
2				2. Tihuţa	681	—			

Tipografia ALEXI Braşovŭ.